

Kwa nini AI ya kujitawala

AI inayowajibika kwa nchi yako

Kila serikali itatumia AI. Swali ni AI ya nani. Modeli ya kukodi hubeba maadili ya waundaji wake, huweka maneno yako chini ya sheria za nchi nyingine, na inaweza kusitishwa kutoka nje ya nchi. AI ya kujitawala ina maana kwamba nchi yako huendesha, hujaribu na huwajibika kwa modeli inazozitegemea.

01 Bakiza ujuzi nchini

Nchi inayotegemea AI ya kukodi tu hulipa kila mwaka na hujifunza kidogo. Watu wanaoweza kuendesha, kujaribu na kurekebisha mifumo hii hujifunza kwa kuifanya kazi hiyo, na huhamia kule kompyuta zilipo. Huduma ya kitaifa huwapatia kazi inayowapa sababu ya kubaki, na huzipa wizara watu wanaoelewa kile zinachonunua.

<0.1%

ya uwezo wa vituo vya data vinavyoshirikiwa duniani iko katika nchi za kipato cha chini. Nchi za kipato cha juu zinashikilia asilimia 77.

Data ya Benki ya Dunia, Juni 2025, katika ripoti ya Umoja wa Mataifa A/80/817

04 Linda kinachoendesha nchi yako

Washambuliaji sasa hutumia mawakala wa AI dhidi ya wizara, ofisi za ubalozi na Wi-Fi ya hoteli wanayotumia wajumbe. Kulinda mifumo yako kutahitaji AI inayosoma kumbukumbu zako mwenyewe leo, na kesho msimbo unaoendesha gridi yako ya umeme, maji na uchaguzi. Toa ufikiaji huo kwa modeli inayoendeshwa chini ya sheria zako pekee. Nje ya nchi, ufikiaji wa modeli yenye uwezo mkubwa zaidi katika usalama wa mtandao huchujwa. Anthropic hukagua nani anaweza kuitumia kwenye gridi za umeme na mitandao ya serikali "kwa ushirikiano na serikali ya Marekani".

300,000+

rekodi za vitambulisho vya taifa zilizochukuliwa kutoka kwa taasisi ya serikali katika nchi ya Afrika Kaskazini na kundi la ujasusi lililotumia AI katika kila hatua.

Ripoti ya Anthropic kuhusu intelijensia ya vitisho, Septemba 2026

07 KILE NCHI INACHOWEZA KUFANYA

- Endesha modeli wazi kwa kazi za serikali** kwenye kompyuta za kitaifa au za kikanda. Anza na kutafiri na kuandika rasimu za chochote ambacho bado si cha hadhara. Karatasi ya mwongozo 01 inaoonyesha vifaa na gharama yake.
- Funza watu, kisha uwaajiri.** Fadhilli programu za mafunzo zinazoambatana na utumishi wa umma, na waruhusu washiriki waendeshe mifumo waliyojifunzia.
- Nunua kwa masharti.** Data ibaki nchini, modeli zisifunzwe kwa data ya serikali, kuwe na haki ya kukagua, na njia ya kujiondoa. Jaribu kila modeli kwa kutumia misimamo yako mwenyewe.
- Wapatie wananchi huduma ya AI ya umma** iliyo bure au nafuu na inayolinda faragha ya mazungumzo yao. Uganisha kompyuta na nchi jirani pale ambapo nchi moja ni ndogo mno.
- Unga mkono hili katika Umoja wa Mataifa.** Katibu Mkuu anapendekeza Mfuko wa Kimataifa wa Kujenga Uwezo katika AI wa takriban dola bilioni 3. Azimio 78/311 tayari linataka uhamishaji wa teknolojia na AI ya chanzo huria.

02 Miliki maamuzi yako

Modeli inayoandika rasimu ya msimamo wako inauunda. Watu wanaoandika kwa kutumia msaidizi wa AI wenye upendeleo husogea kuelekea mtazamo wake, na wengi wao hawatambui kamwe. Kila andiko linalotoka nje ya ujumbe linahitaji mmiliki mwenye mamlaka, anayeweza kuona jinsi modeli ilivyofikia hapo.

1 kati ya 5

au wachache zaidi waligundua upendeleo katika msaidizi wa AI wa kuandika. Hata hivyo maoni yao wenyewe yalisogea kuelekea, na maonyo hayakuzuia hilo.

Williams-Ceci na wenzake, Science Advances, Machi 2026

05 Weka maneno yako chini ya sheria zako

Kile ambacho ujumbe huandika kwenye huduma ya AI ya kigeni huhifadhiwa chini ya sheria za nchi hiyo. Watoa huduma wa Marekani wanaweza kulazimishwa kupitia taratibu za kisheria za Marekani kutoa data popote wanapoihifadhi, na jaji anaweza kuwakataza kukuambia. Mwaka 2025 mahakama ya Marekani iliilazimisha OpenAI kuhifadhi kwa zaidi ya miezi minne mazungumzo ya ChatGPT ambayo watumiaji walikuwa wameyafuta. Modeli unayoiendesha mwenyewe huwajibika kwa mahakama zako.

"Hapana"

alisesa mkurugenzi wa masuala ya kisheria wa Microsoft France akiwa chini ya kiapo, alipoombwa kuhakikisha kwamba data ya Ufaransa haitafika kamwe kwa mamlaka za Marekani bila ridhaa ya Ufaransa. Aliongeza kwamba hilo halijawahi kutokea hadi sasa.

Uchunguzi wa Seneti ya Ufaransa kuhusu ununuzi wa umma, 10 Juni 2025

03 Chagua maadili ya nani unayotumia

Modeli hujifunza maadili yake kutoka kwa data yake na waundaji wake. Katika jaribio la mwaka 2023, chatbot zilizoulizwa kuhusu matatizo ya mazingira zilitaja waandishi wengi zaidi kutoka Kaskazini mwa Dunia kuliko kutoka Kusini katika majibu yote 1,512. China inazitaka modeli zake kudumisha "Maadili ya Msingi ya Kijamaa". Mashirika ya serikali ya Marekani yanaruhusiwa kununua tu modeli zinazotimiza "Kanuni za AI Isiyu na Upendeleo" za Washington. Ijaribu modeli kwa kutumia misimamo yako mwenyewe kabla haijakusaidia kujadiliana.

8 kati ya 8

modeli kuu za AI zilishauri kuzidisha mzozo zaidi kwa Marekani, Uingereza na Ufaransa kuliko kwa China au Urusi, katika hali zilezile za mgogoro.

CSIS Futures Lab, kipimo cha Critical Foreign Policy Decisions, 2025

06 Ufikiaji kwa kila mtu, bila kulipa kwa data

Ufikiaji wa modeli ya AI yenye uwezo unapaswa kuwa haki ya msingi, na hakuna anayepaswa kuulipia kwa data yake. ChatGPT sasa huonyesha matangazo yanayolingana na mazungumzo yako kwenye vifurushi vyake vya bure na vya bei ya chini kabisa katika zaidi ya nchi 60. Modeli za umma zinaonyesha njia nyingine. Uswisi huchapisha Apertus pamoja na uzani wake na data yake ya mafunzo, na publicai.co huitoa bure bila kutumia mazungumzo kufunza modeli.

38,000

GPU ambazo India hukodisha kwa kampuni changa, watafiti na taasisi za umma kwa takriban rupia 65 kwa saa kwa kila moja.

Serikali ya India, jibu kwa Lok Sabha, 1 Aprili 2026

MSTARI MWEKUNDU

Misimamo hubaki kwenye kompyuta unazozidhibiti

Usibandike kamwe msimamo ambao bado si wa hadhara, maagizo kutoka makao makuu yako, au chochote ulichoambiwa kwa siri kwenye huduma ya AI ambayo nchi yako haiidhibiti. Tumia modeli za mtandaoni kwa nyaraka za hadhara na kwa mazoezi.

MPAKA WA UKWELI

Modeli iliyotengenezwa nchini bado inahitaji kujaribiwa

Modeli wazi bora zaidi bado ziko nyuma ya modeli zilizofungwa zenye nguvu zaidi katika kazi ngumu zaidi. Modeli ya kitaifa inaweza kuwa na upendeleo wake. Katika jaribio moja la mwaka 2026, modeli zilizotengenezwa katika nchi fulani hazikutabiri kura zake katika Umoja wa Mataifa vizuri zaidi kuliko modeli nyingine yoyote. Wewe huchagua modeli, hujaribu na huwajibika kwayo, yeyote aliyetengeneza.

Vyanzo vyote, pamoja na viungo: ai4cop.org/why-sovereign-ai

GainForest na Youth Negotiators Academy husaidia jumbe na wizara kufanya hivi bila malipo. Tunasaidia kuchagua modeli wazi, kuzihifadhi kwenye seva, kuzijaribu kwa kutumia misimamo yako, na kuwafunza watu wanaoziendesha.

AI INAYOHESHIMU MAMLAKA YA NCHI KWA DIPLOMASIA YA KIMATAIFA •
AI4COP.ORG

team@gainforest.net
ai4cop.org

